

Posudek oponenta na bakalářskou práci Terezy Ošancové
Počátky české arteterapie

Autorka předkládá k obhajobě text, jehož téma mapuje vznik a vývoj arteterapie v českém prostředí. Ač to název práce nenapovídá, autorka se zde věnuje i vymezení předmětu a dalo by se říci „paradigmatu“ české arteterapie. Práce je skromná svým rozsahem (což ale výrazně zkresluje formát textu) ale hutná obsahově. Zcela jistě v textu autora prokazuje detailní obeznámenost s tématem a vzhled do souvislostí, které charakter české arteterapie utvářely a ovlivnily. Troufám si uvést, že žánr této práce se silně přibližuje autorskému psaní, což oceňuji.

V úvodu textu autorka vymezuje cíl práce od potřeby zmapovat teoretické souvislosti, inspirace a vlivy, které utvářely a zrodily podobu současné české arteterapie.

Pro zpracování tématu práce autorka volí metody a postupy originálního kvalitativního přístupu, tzv. školní etnografie. Jedná se o metodu, která vznikla původně ve Velké Británii, a kterou v českém prostředí zakořenil a pomohl rozvinout Doc. Kučera a tým výzkumníků z Pedagogické fakulty UK v Praze. Právě výše zmiňovaným žánrem autorského psaní se autorka velmi blíží rukopisu Kučery , což nevím, zda příkládat skutečnému vlivu této metodologie a uvedeného autora (autorka totiž cituje jen jednu publikaci školních etnografů a to ještě práci spíše časnou, která nemá ještě tak výrazný autorský styl jako práce nedávné - 2006) nebo spíše charakteru zvoleného tématu. Ač této metodologii autorka nevěnuje v textu mnoho pozornosti, domnívám se, že si možná do značné míry intuitivně ale určitě postupně v procesu sběru dat v terénu osvojila některé klíčové principy práce v terénu dle této metody. To ovšem nelze říci a nakládání se získanými daty: školní etnograf je typicky velmi věrný svým respondentům a měl by rozhovory, které realizuje, dokládat v celém znění v přílohách a jasně uvádět, co z nich čerpá a v jaké míře. V případě předkládané práce je zřejmé, že autorka nakonec čerpá mnohem více z literárních zdrojů, které provazuje s výpovědi respondentů minimálně (to ovšem jen domýšlím). Absencí zmiňovaných příloh totiž autorka čtenáři znemožňuje jasné odlišení roviny narace a roviny literárních citací. Tento fakt autorka reflektuje a zdůvodňuje obtížemi , které způsoboval respondentům časový odstup od doby, na kterou měli vzpomínat. To ovšem nemůže být akceptováno. Ve školní etnografii je kladem silný důraz na interpretace a snahu datům porozumět ať mají jakoukoliv podobu. Domnívám se, že právě časový odstup může přinášet „krystalizované podoby“ porozumění době, o které respondenti hovoří. Tím se ale nutně otevírá otázka „objektivnosti“ a výkladové linie. Autorka svým zaměřením na dominantní čerpání informací a výkladů z odborné literatury spíše směřuje k „historicky věrnému, zachycení vývoje arteterapie a školní etnografii vlastně opouští. Příklon ke školní etnografii by možná měl produkovat spíše příklon ke „konkrétními lidmi vytvářenému porozumění“ historii vývoje arteterapie. Tímto se snažím upozornit na rozpor, který v předkládané práci vzniká mezi postulovanými metodami zpracování a výkladu dat a skutečně realizovanými metodami zpracování a výkladu dat. Domnívám se, že autorka zcela opouští rovinu, která by byla ještě blízká psychologii a kterou v úvodu deklaruje (blízké zůstává jen prostředí, o kterém hovoří) a silně se přibližuje historii a jejím metodám, o kterých nehovoří.

Pokud bych opomenula metodologické zmatení, a hodnotila jen kapitoly věnované vývoji české arteterapie, pak musím říci, že jde o text velmi čtivý, koherentní a srozumitelný, s jasnou myšlenkovou linií. Velmi si cením především toho, že autorka prokazuje vzhled do problematiky, doslova „vtaženost“ do ní, ale zároveň si udržuje odstup, který jí umožňuje kvalitní a hodnotnou analýzu paradigmatu současné české arteterapie - viz kapitola 6. Diskuse. To považuji za nejcenější produkt jejího badatelského snažení.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení v rozsahu 38 40 bodů.

Gabriela Málková, PhD.

Žďár nad Sázavou 13.6. 2007

